

Fra arbejdsmand til entreprenør

en beretning om Jens og Johanne Mikkelsen
Af Lisbeth Ejlersen, Vibevej 29, 7760 Hurup

Johanne og Jens Mikkelsen

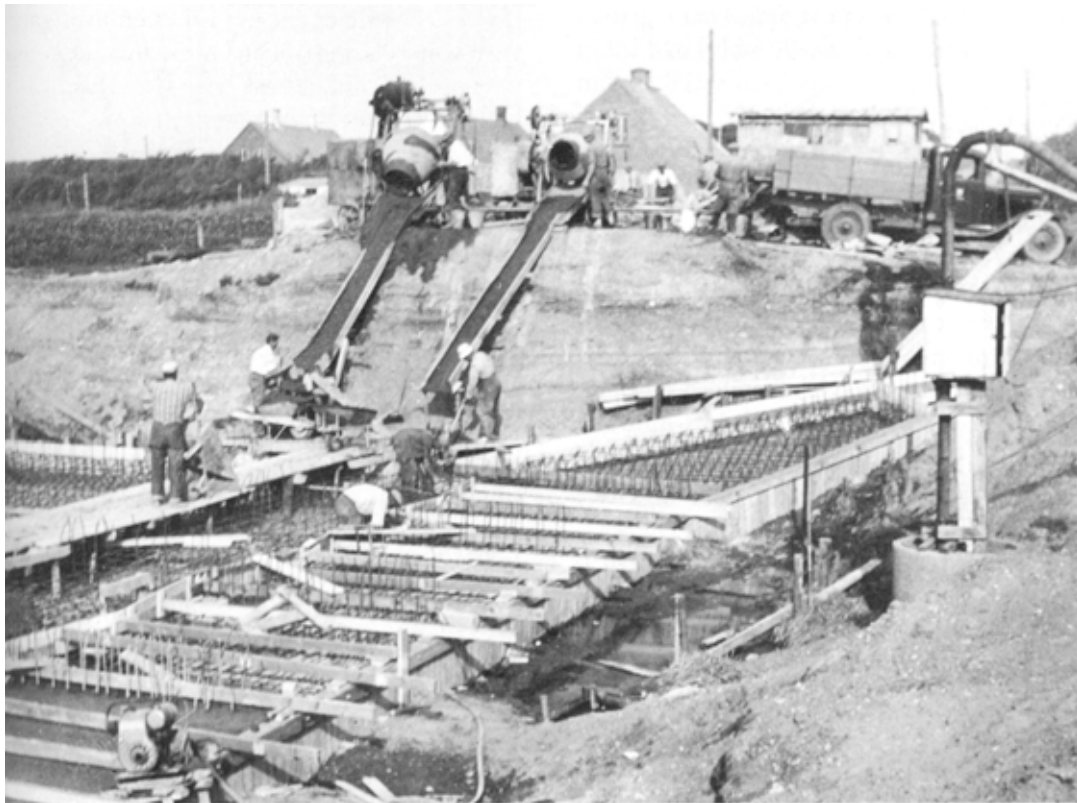
Ofte, når jeg har læst om Hurup og omegns befolkning op gennem årene i Sydthy Årbog, har jeg ønsket at skrive en lille erindring om mine bedsteforældre Johanne og Jens Mikkelsen. Især min bedstefar var et kendt ansigt i bybilledet i mange år og respekteret for sin flid og dygtighed i det arbejde, han udførte. Men på trods af dette var han altid stille med sit privatliv.

Min bedstefar, Jens Mikkelsen, blev født den 15. februar 1878 i Sdr. Nissum ved Vemb og var søn af Jacob og Maren Mikkelsen. Faderen var maskinpasser ved et afvandingsarbejde på Lemvigegnen, men allerede i de tidlige barneår flyttede Jens med sine forældre og søskende til Sdr. Ydby, hvor faderen fik arbejde som smed. Min oldefar, Jacob Mikkelsen, var, efter hvad jeg har fået fortalt, et lunt og humoristisk menneske, der ofte gik ud for at spille til forskellige fester på violin eller klarinet. Det fortælles bl.a. om ham, at han var med til at bygge den første skorsten på mejeriet, og da de var færdige satte han sig op på skorstenen for at spille et stykke på klarinetten. I året 1900 druknede min oldefar Jacob Mikkelsen, ved et arbejde som stenfisker. Han blev begravet på Hurup Kirkegård, og Maren Mikkelsen bosatte sig i et lille hus i Nørregade i Hurup.

For at vende tilbage til min bedstefar, Jens Mikkelsen, udtaler han selv i et interview på sin 75 års dag, at han efter datidens skik og brug kom ud for at tjene som 9 årig. Han blev fæstet på en gård som medhjælper, og det blev aftalt, at hans husbond skulle fastsætte lønnen for den første sommers arbejde, så da efteråret kom, nærmede den store dag sig, hvor lønnen for sommerens arbejde skulle bestemmes. Det blev til 3 kr. og et par træsko. Efterhånden voksede dog lønnen, og da Jens blev konfirmeret, bestod den af 18 kr. for en sommer. Forholdene for en

Tromlefører Peter Drejer ved vejarbejde i Vangsgade i Snedsted. Tromlen tilhører bedstefar.

Broarbejde i Tåbel

dreng, som var ude at tjene dengang, var ikke altid gode. Et eksempel var, at når det blev spisetid, bestod maden til Jens for det meste af rester, som andre ikke ville have. Heldigvis for min bedstefar var der på gården en forkarl, som forbarmede sig over ham: "Hvis vi to skal arbejde sammen, kan vi nok også spise sammen, Jens", sagde han, og så tog han Jens i nakken, og satte ham til bords. Siden blev der ikke serveret rester for Jens. Fruen på gården var ikke tilfreds med dette, men det blev sådan fremover.

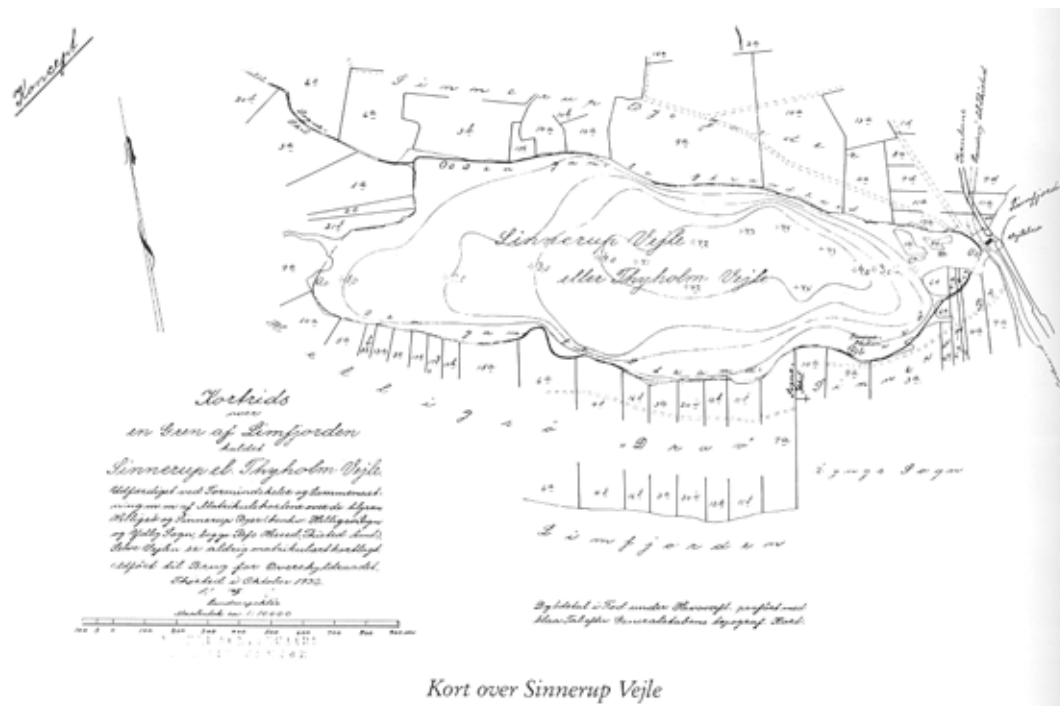
Landbruget var nu ikke min bedstefars lyst. Snart søgte han andre veje. Et entreprenørfirma ved navn "Hofmann og Hansen" byggede Horsens-Odder banen, og der fik bedstefar arbejde. Han kørte to store jyske heste, som begge var temmelig lunefulde. Da firmaet så, han kom godt ud af det med hestene, blev det hans arbejde at køre med dem.

I Odder mødte han Johanne, som var en dygtig og sød pige, og det var lige hvad Jens søgte. Den 15. marts 1904 blev de gift. Johanne var datter af slagtermester Anders Kristensen og hustru Petrine Kristensen. Det var, efter hvad jeg har fået fortalt, meget hårdt for slagtermesteren, at datteren skulle flytte så langt fra sin fødeegn, især da Johanne altid havde stået sin far nær. Min faster fortæller om de gange i hendes

barndom, der kom pakker til fødselsdag og jul fra bedsteforældrene i Ålstrup med kager og frugt, og der var altid stor spænding, når en sådan pakke skulle åbnes. På det tidspunkt Jens og Johanne blev gift, flyttede entreprenørfirmaet "Hofmann og Hansen" til Agger for at arbejde med kystsikringen. Derfor blev Jens og Johannes første hjem naturligt nok i Agger.

Der kom min bedstemor til at stå for kantinen, hvor havbørsterne, som mandskabet blev kaldt, spiste. I stalden til kantinen blev de to jyske heste, bedstefar kørte med, opstaldet. De to heste blev også brugt til at køre redningsbåden med, når den skulle ud, og når min bedstefar ikke var hjemme, måtte min bedstemor køre med dem, da ingen andre kunne tumle hestene. Men de var vant til, at hun kom med godbidder til dem, så på den måde kom hun til at køre redningsbåden ned til havet nogle gange.

En fortælling, min bedstefar yndede, var om en af havbørsterne, der skulle til Vestervig for at købe sig et sæt nyt tøj, men hver gang han kom til købmanden i Krik, hvor der også var udskænkning, nåede han ikke længere, for tørsten tog altid overhånd. Altså tog han af sted til Vestervig hele 4 gange efter tøj uden at nå længere end til Krik. Om han nogen sinde fik købt nyt tøj, ved jeg ikke. Endnu en ting, jeg

Kort over Sinnerup Vejle

husker, han fortalte om, var under 1. verdenskrig, da Jyllandsslaget rasede ude på havet, var der nogle enorme drøn, som man kunne stå inde på land og høre. Mange gange var drønene så store, fortalte han, at vibrationerne ligefrem kunne føles. Kort efter slagets ophør drev der mange lig ind af tyske og engelske soldater, noget som må have gjort et dybt indtryk på egnens indbyggere.

Efter nogle år flyttede familien til Hurup, hvor de i de første år boede til leje flere steder i byen. Bedstefar arbejdede forskellige steder som arbejdsmand, bl.a. arbejdede han som staldkarl på Hurup Kro. Et af de steder, de boede til leje, var hos fotograf Hansen. Der havde min bedstemor fransk vask og strygning. Hun havde et par piger ansat til at hjælpe. Hendes hjælpemidler til vasken bestod af en vaskemaskine, der blev vugget frem og tilbage, samt en rund ovn, hvorpå de forskellige strygejern blev holdt varme. Et af jernene blev for eksempel brugt til de stive flipper i herrernes skjorter. Et kendetegn for min bedstemor var også, at hun var dygtig til at sy. Hun syede tøj til både sin egen og til andre familier. Det har været et slid for hende, men det var meget almindelig for mange af datidens kvinder.

Sidst i 20'erne byggede de et hus i Nørregade, hvor de boede indtil kort før 2. verdenskrig. Da solgte de huset og købte et i Jernbanegade, som rummede to store lejligheder. Da min bedstefar var et meget selvstændigt menneske, undrer det

mig ikke, at han selv begyndte som dræningsmester omkring 1920. Opstarten var beskednen. Den bestod af 2 trillebører og 6 brædder. Det var alt, hvad han ejede, da han påtog sig et kloakeringsarbejde i Snedsted. Ellers bestod arbejdet meget af dræningsarbejde rundt om i Thy. Om vinteren måtte han søge andet arbejde, da der på det tidspunkt ingen fagforeninger var, og derfor ingen hjælp til dagligdagen uden arbejde. I denne periode fik han arbejde med at plante træer. På den måde kom han til at plante det meste af Hennings plantage til. For skovridder Bruun, som var ansat der af Hedeselskabet.

Med tiden voksede hans firma, så der blev ansat nogle folk. Det første tilbud, der skulle gives i konkurrence med andre ingeniørfirmaer,

Min bedstefar ved den sorte Wauxhall som var hans stolthed.

Hurup omkring 1880

var et tilbud på en betonbro, som skulle støbes ved Abildgårds Mølle. Min bedstemor vred bekymret hænderne og sagde: "Tror du nu også, det går, Jens?" Men han fik arbejdet som den billigste til 1150,00 kr. Et kendetegn, han blev meget respekteret for, var, at han altid tog fat med en utrolig flid og energi. Arbejdet gik også med at støbe bunde i stalde, og blandt andet lagde han bund i 3 hestestalde i Helligsø omkring 1922.

Også åen, som løber gennem Hurup, blev et stykke arbejde for ham. Den løb jo åben gennem noget af Hurup, og den del som løb mellem Knophuset og Kirkevej og op forbi Præstegården, var efterhånden blevet fyldt af kloakvand og lugtede derfor slemt om sommeren. Derfor blev det bestemt, at der skulle mures en hvælving over. Dette blev også en opgave for bedstefar. Det var omkring år 1921.

Under krigen blev det mest til dræningsarbejde. Da teglværkerne jo arbejdede under hele krigen, var der altid drænrør at hente. Bl.a. blev kanalen ved Sindrup Vejle rensset op, og derefter blev al jorden drænet.

Som barn hørte jeg ofte historier om krigen. En af dem var engang under en af de strenge vintre, at nogle tyske soldater brød ind i min fars værelse for at stjæle en lille kakkellov. Det blev dog forpurret. Tyskerne boede i nogle kolde skure nede ved banen, så man kan nok forstå

Onkel Sigurd Andersen og far Vilhelm Mikkelsen ved broarbejde i Krik 1958

deres handling. Efter krigen slutning kom der en del vejarbejde. Hvidbjerg-Lyns vejen skulle repareres, og dertil skulle der bruges en del materialer, bl.a. tipvogne og lokomotiver. Dem ejede min bedstefar ikke, så der måtte lånes. Men senere opkøbte han selv to lokomotiver fra Hanstholm fæstningen, hvoraf den ene nu igen er tilbage i bunkeren som et turistmål. Tipvognene og skinnerne blev opkøbt i brunkulslejrene i FASTERHOLDT ved Herning.

Nu kom der rigtig gang i vej- og broarbejdet, og firmaet voksede til nu at beskæftige omkring 40 mand. Det første afsnit af kystvejen fra Trankjær til Vestervig, regulering og asfaltering af Vangsgade i Snedsted, vejen mellem Sønderhå og Hørdum og meget, meget mere.

Kloakering af Heltborg og bygning af Vandværket her i Hurup var også en del af hans arbejde.

I 1950'erne købte min far, Vilhelm og bedstefar grundene omme på Jernbanegade 15-17 af trælathandler Ravnsmed til anvendelse som lagerplads, og senere blev den ene halvdel brugt til at bygge mit barndomshjem på. Noget af det arbejde, der også udførtes, var brobyggeriet ude i Tåbel, kloakering af Klitmøller i 1952-53, supplerende støbearbejde til højspændingsværket i Bedsted i 1934, det nye vandværk og meget af arbejdet for Hurup vandværk, f.eks. med at lægge vandledninger rundt i Hurup. Et tegn på min bedstefars gå-på-mod var, at han altid selv gik med i arbejdet. Indtil han fyldte 70 var han altid selv med i det fysiske arbejde, derefter blev det mere til vejledning. Men stadig var han opsat på noget nyt. Bl.a. tog han med glans kørekort som 70-årig. Han købte så en sort Wauxhall, som, indtil han fyldte 90, var hans faste transportmiddel.

Han blev kendt af mange rundt om i Thy som en højt respekteret mand. En anden ting, som jeg også vil nævne er, at efter krigens slutning, da hjemmeværnet blev stiftet, faldt det ham naturligt at melde sig ind. Han var indtil en høj alder aktiv medlem. Selv da han ikke kunne deltage aktivt længere, fortsatte han som medlem. Da kræfterne var ved at slippe op, overtog min far, Vilhelm Mikkelsen, den daglige ledelse i firmaet, og senere ved min bedstefars død i 1972 som 93-årig købte han firmaet og drev det videre i samme ånd, indtil han måtte

afhænde det på grund af sygdom i 1982. Mange af de mænd, som arbejdede hos os, mindes jeg med stor glæde. Det var altid hyggeligt, når vi var samlet til en kop kaffe inde hos mor. Så blev der fortalt mange historier om den tid, de arbejdede hos bedstefar.

Her vil jeg slutte min beretning om mine bedsteforældres slidsomme men indholdsrige liv, som jeg kun har kunnet skrive ved hjælp af min mor, mine fastre og onklers gode hukommelse.

Kilde: Sydthy Årbog 1994, side 52-57.